

Notitie naar aanleiding van een bespreking op uitnodiging van de culturele instellingen aan de raadsleden.

De bespreking vond plaats op 27 september in de bibliotheek van de Toneelschuur.

Aanwezigen:

Directies van de Toneelschuur (Frans Lommerse), Frans Hals museum (Karel Schampers), Teylers (Maria Scharloo), Philharmonie/Schouwburg (Maria Hansen en Jaap Lampe), Holland Symfonia (Stan Paardekooper), Patronaat (Jeroen Blijleve).

Raadsleden: actiep partij (Sjaak Vrugt), CDA (Merijn Snoek), D66 (Evert de Iongh), Groenlinks (Lukas Mulder), PvdA (Jeroen Fritz), SP (Bart Jonkers).

Gemeente Haarlem: hoofd Cultuur en Economie Patrick Vlegels.

Namens alle culturele instellingen noemde gespreksleider Karel Schampers de grote bezuinigingen in de Rijkssubsidies en de ingrijpende gevolgen voor de culturele instellingen in Haarlem. Hij liet blijken dat zij teleurgesteld waren dat de Raad geen initiatief had genomen om dit met hen te bespreken.

Stan Paardekooper wees erop dat de subsidie voor Holland Symfonia (HS) verlaagd is van 10 M€ naar 3,5M€ per jaar. HS is daardoor alleen nog beschikbaar als balletorkest. HS zal dus uit Haarlem verdwijnen als vertolker van het symfonisch repertoire. Vanuit de gemeente is er niet gepleit bij het Rijk tegen deze forse subsidie ingrepen. HS wil haar educatieve praktijk verzelfstandigen en die in Haarlem blijven huisvesten. Voor de financiering doen zij een beroep op oa het Fonds Podiumkunsten/Fonds Cultuurparticipatie en doet ook een beroep op de gemeente Haarlem voor steun.

Frans Lommerse stelde dat de Rijkssubsidie van 920 k€/jr voor het Productiehuis stopt per 1-1-2013. Dat betekent 70 voorstellingen minder en 165k€ minder bijdrage aan de exploitatie van de Toneelschuur. Daarbovenop vervallen nog 150 voorstellingen van de nu 370/jr wegens subsidiestop van toneelgroepen. Het tekort op de exploitatie van de Toneelschuur zelf zal daardoor toenemen. Lommerse stelt voor een doorstart te maken met een afgeslankt Productiehuis en vraagt daarvoor een bijdrage van de gemeente, oa voor de huur (150 k€) van de studio's en opslag aan de Bakenesserstraat.

Jaap Lampe zag als consequentie voor het verdwijnen van HS uit Haarlem dat het gehele symfonische repertoire komt te vervallen. De miljoeneninvestering van Haarlem in de renovatie van de Philharmonie is dan weinig vruchtbaar, oa vervalt 200 K€/jr aan inkomsten van zaalhuur van HS voor repetities en uitvoeringen. Het is de vraag of het NedPhO de opdracht van het Rijk zullen (kunnen) uitvoeren om ook in Haarlem te spelen. Met het wegvallen van HS zal ca 450 k€/jr aan inkomsten wegvallen.

Schampers waarschuwt dat de culturele kaalslag ook terugslaat op de economie: de horeca zal hiervan duidelijk de gevolgen ondervinden. Maria Scharloo wil vooral haar steun betuigen aan de collega's. Zij laat blijken dat de subsidie van de gemeente vooral symbolisch is en dat het Teylers niet dermate getroffen wordt door de Rijksbezuinigingen. Zij vraagt de raadsleden om punten op de horizon te zetten voor het culturele leven. Patrick Vlegels deelt mee dat er een Cultuur nota in voorbereiding is.

Raadsleden antwoorden dat die punten op de horizon allereerst vanuit de culturele instellingen moeten komen om een gefundeerde gedachtewisseling over de kansen en knelpunten van die horizon punten te mogelijk te maken. Zij willen graag overleg,

aangezien het duidelijk is dat het culturele leven in Haarlem dreigt te verarmen. Cultuur is één van de speerpunten van Haarlem en daarmee één van de dragers van de economie. Daarbij komt dat Patronaat en Toneelschuur veel publiek van buiten Haarlem (vooral Amsterdam) trekken en dus ook het culturele gezicht van Haarlem mede bepalen. De raadsleden vragen ook of, ook met de vermindering van het aanbod van voorstellingen, er efficiënter en flexibeler kan worden omgegaan met de zaalcapaciteiten. Is hierin een optimalisatie mogelijk?

Voorts zijn incidentele investeringen en maatregelen in verbeteringen van de gebouwen makkelijker haalbaar dan structurele subsidies (zie Patronaat)

Na de bespreking sprak ik nog met Jeroen Blijleve, die de Grote Zaal van de Philharmonie graag zou gebruiken voor grote optredens. Zo'n grote zaal zou ook vanuit Amsterdam heel interessant zijn. Maar omdat het publiek hierbij moet kunnen staan (hij denkt 2000 bezoekers in de zaal te kunnen hebben) moet er een vlakke vloer zijn. De huidige zaal met oplopende vloer en vaste stoelen is hier dus op het moment niet geschikt voor. De eerste vraag is dus: is het haalbaar om de zaal aan te passen?

Conclusie:

De gevolgen van de Rijksbezuinigingen voor de Haarlemse culturele instellingen lijken ingrijpend te zijn voor het culturele leven. De instellingen zullen de kansen en de knelpunten in beeld moeten brengen en van daaruit "punten op de horizon" moeten plaatsen. Onderdeel daarvan is het optimaliseren van de benutting van de gebouwen door bij elkaar te kijken hoe men elkaar kan helpen.

In de commissie Ontwikkeling hebben de raadsleden bij monde van de PvdA gevraagd om dit onderwerp op korte termijn te agenderen.

Een voorstel voor uitwerking van de agendering:

- met de wethouder bespreken welke gevolgen de Rijkssubsidiebezuinigingen voor de verschillende instellingen hebben;
- wat gebeurt er (als de gemeente niets zou doen) met het cultuuraanbod en de bezettingsgraad van de gebouwen;
- wat vindt de commissie daarvan en dat bezien in samenhang met de komende Cultuur nota;
- de culturele instellingen vragen om hun "punten op de horizon" in de Commissie te brengen en hen te vragen welke kansen en knelpunten dat oplevert;
- naar aanleiding daarvan verder met de wethouder te overleggen.

Evert de Iongh, D66.

P.J. Heiligers

Wethouder Financiën, Bedrijfsvoering en Cultuur

Retouradres Postbus 511, 2003 PB Haarlem

Aan de leden van de commissie Ontwikkeling

Datum 24 oktober 2011
Ons kenmerk STZ/EC/2011/405711
Contactpersoon P. Vlegels
Doorkiesnummer 023-5113458
E-mail vlegels@haarlem.nl
Bijlagen 2
Onderwerp Toneelschuur Producties

Geachte leden,

De rijksbezuinigingen op cultuur, en op de podiumkunsten in het bijzonder, treffen ook Haarlem significant. Holland Symfonia, Teylers Museum en Toneelschuur Producties hebben hier vooral mee te maken.

Op donderdag 27 oktober a.s. bespreken we de gevolgen voor de Haarlemse cultuurpodia in uw commissie.

Ter voorbereiding op deze commissievergadering stuur ik u deze brief. Hier ga ik in op de achtergrond en de acties die ik tot nu toe heb ondernomen in relatie tot De Toneelschuur.

De afgelopen jaren heeft De Toneelschuur onder leiding van de heer Lommerse een voortrekkersrol gespeeld in de landelijke keten van gezelschappen, productiehuizen, en podia. Door dit beleid heeft de organisatie een landelijke positie kunnen innemen en heeft Haarlem een ook nationaal opererend instituut binnen haar muren kunnen hebben.

Enkele voorbeelden zijn noemenswaardig. De Toneelschuur is bijvoorbeeld initiatiefnemer geweest voor het opzetten van succesvolle allianties rond talentontwikkeling met grote gezelschappen in Nederland (Toneelgroep Amsterdam en het Ro Theater). Daarnaast is zij initiatiefnemer van allianties met een aantal schouwburgen in het land voor de presentatie van nieuw talent in de steden op die podia (o.a. Utrecht, Amsterdam, Groningen, Rotterdam en Arnhem). Dit geldt eveneens voor allianties met een aantal grote vlakke vloertheaters (o.a. Verkadefabriek in Den Bosch, Spuitheater in Den Haag, Bellevue en Frascati in Amsterdam).

De landelijke bezuinigingen hebben direct grote gevolgen voor Toneelschuur Producties en indirect voor onze stad. Zeventig voorstellingen in De Toneelschuur én alle landelijke première voorstellingen komen te vervallen.

Het productiehuis levert jaarlijks dertig banen op. In de lokale economie wordt jaarlijks € 500.000 geïnvesteerd door de realisatie van de diverse producties. En de spin off van bestedingen door bezoekers kent een vermenigvuldigingsfactor. De naam en faam van De Toneelschuur als landelijk instituut wordt afgebroken en bovendien vervalt er jaarlijks een bijdrage van € 150.000 binnen de exploitatie van De Toneelschuur. U ziet dat de effecten groot kunnen zijn.

In de afgelopen weken hebben leden van de raad diverse werkbezoeken bij de podia afgelegd. Dat werd zeer gewaardeerd. Uit reacties van enkelen van u direct naar mij beluister ik een grote betrokkenheid en de wens om tot een lokale oplossing te komen.

Vooruitlopend op de discussie komende donderdag treft u hieronder een kort overzicht van totnogtoe ondernomen acties voor Toneelschuur Producties.

- In maart 2011 stuurde ik Staatssecretaris Zijlstra van Cultuur een brief, waarin ik het grote belang van De Toneelschuur als podium en productie-eenheid voor Haarlem en voor Nederland uiteen heb gezet (zie bijlagen).
- Voorafgaand aan de behandeling op 27 juni jl. van 'Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid' door Tweede Kamerleden heb ik samen met collega wethouders uit grote steden en Haarlemse raadsleden mij sterk gemaakt om tot aanpassing van de bezuiniging te komen. Het belang van talentontwikkeling in relatie tot het rijksbeleid is hier leidend in geweest.
- Er is met enige regelmaat overleg gevoerd met De Toneelschuur over de gevolgen van de rijksbezuiniging, waarbij diverse mogelijke scenario's zijn verkend. De huidige huisvesting van de studio's aan de Bakenesserstraat, de relatie met het (lokale) bedrijfsleven en de binding van de creatieve klasse aan Haarlem zijn aan bod gekomen, alsook de (onderhandelings-) ondersteuning vanuit gemeentezijde.
- Gesprekken met de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland vinden plaats over de bijzondere functie van Toneelschuur Producties en de faciliteiten van De Toneelschuur in relatie tot theatergezelschappen, theateropleidingen en andere productiehuisen in de regio en de rest van Nederland. Met collega wethouder Gehrels van de gemeente Amsterdam vindt een voortgangsgesprek hierover plaats op 17 november.

Scenario's De Toneelschuur

De Toneelschuur werkt zoals gemeld zelf aan een aantal toekomstscenario's. In grote lijnen staat in de bijlagen de aanpak beschreven om de presenterende en producerende taak van de Toneelschuur voor Haarlem te behouden en vorm te geven in de nieuwe Cultuurnota periode 2013-2016.

Een financiële ondersteuning van de gemeente Haarlem, waarbij de stad laat zien het voortbestaan van het productiehuis te willen garanderen, is nu van groot belang. Alleen dan zullen grote theatergezelschappen in hun plannen samenwerking met De Toneelschuur opnemen, is de inschatting. Ik onderschrijf dan ook de brief d.d. 18 oktober jl. van dhr. Lampe, die namens diverse culturele instellingen een pleidooi bij u houdt voor het behoud van Toneelschuur Producties, van ganser harte.

3

De onderscheidende positie van De Toneelschuur binnen de Metropoolregio Amsterdam, met nationale uitstraling, zie ik graag voor Haarlem behouden blijven. Met u bespreek ik graag aanstaande donderdag de mogelijkheden.

Vriendelijke groet,

Pieter Heiligers

Bijlage: Doorstart Toneelschuur 2013-2016

Missie: de Toneelschuur is ook in de nieuwe cultuurnota periode 2013-2016 een groot producerend en presenterend huis van landelijke betekenis.

Waar is de Toneelschuur nu, naast het Haarlemse politieke traject, nog verder mee bezig:

- Het aangaan van nieuwe allianties met de 8 kerngezelschappen in de grote steden voor de productie en/of presentatie van het nieuwe regietalent van deze kerngezelschappen in de Toneelschuur. Amsterdam (Toneelgroep Amsterdam), Den Haag (Nationale Toneel) en Rotterdam (Rotheater) zijn de partners waar nu in eerste instantie mee gesproken wordt voor de periode 2013-2016.
- Met en voor Fonds Podiumkunsten wordt op dit moment door de Toneelschuur een plan uitgewerkt om binnen hun nieuwe meerjarige regeling een aantal makers met een artistiek budget bij de Toneelschuur voor productie en presentatie onder te brengen voor de periode 2013-2016.
- Met Fonds Podiumkunsten wordt op dit moment door de Toneelschuur een plan uitgewerkt om ook vanuit de adhoc projecten regeling makers met een artistiek budget bij de Toneelschuur te laten produceren.
- Met een aantal kwaliteitspodia in het land werkt de Toneelschuur op dit moment aan een afname plan voor Fondspodiumkunsten om de door het Fonds Podiumkunsten gesubsidieerde aanbod een afname garantie te bieden. (aanbod/afname problematiek aanpakken in alliantie met podia in het land.)
- Hierdoor garanderen wij een garantie van een betere (serie)bespeling van onze podia en voor het Fonds Podiumkunsten een garantie voor de afname van hun aanbod.
- Met een aantal producenten in Nederland worden op dit moment gesprekken gevoerd en plannen gemaakt om in een grotere alliantie voor productie en presentatie samen te gaan werken. (garantie producerende taak Toneelschuur en Toneelschuur als belangrijk première theater voor Nederland te behouden)
- De Toneelschuur is op dit moment in gesprek met de vier Hogescholen voor de Kunsten in Nederland (Amsterdam, Utrecht, Arnhem en Maastricht; HBO-niveau) om de Toneelschuur een plaats en functie te geven in de begeleiding van het uitstromend talent. Duale Master programma, stages en co-productie en presentatie met de talenten van deze opleidingen. Verantwoordelijkheid nemen voor het talent van de toekomst, het beter laten aansluiten van onderwijs en beroepspraktijk, het veilig stellen van toekomstige bespeling van ons podium en het geven van kansen aan nieuw talent..
- De Toneelschuur is op dit moment in gesprek met een aantal landelijk werkende particuliere fondsen om rond een aantal criteria van die fondsen projecten op te zetten om de toekomstige generatie toptalenten aan de Toneelschuur te verbinden, een kans te geven en het werk van de Toneelschuur te laten ondersteunen.
- De Toneelschuur is met de presenterende en producerende collega's in Amsterdam in gesprek om vanuit de Metropool Amsterdam gedachte de bestaande samenwerking verder uit te diepen en nieuwe allianties en samenwerking aan te gaan binnen het speelgebied Haarlem/Amsterdam.
- De Toneelschuur is voor het Fonds Cultuurparticipatie een plan aan het uitwerken om ons educatieve werk voor de toekomst planmatig en financieel veilig te stellen. Onze jongerenproducties Starring, Shoot Your Shot en onze educatieve trajecten bij voorstellingen en eigen producties komen hiervoor in aanmerking voor de periode 2013-2016 .

- De Toneelschuur heeft daarnaast in het dagelijkse werk het relatie management hoge prioriteit gegeven om aansluiting te zoeken met het bedrijfsleven in en rond Haarlem, de regio en het land. Om in ruil voor een substantiële meerjarige bijdragen programma's uit te werken voor en met de zakelijke partners.
- De Toneelschuur is daarnaast een programma aan het ontwikkelen om het aantal vrienden van de Toneelschuur verder uit te breiden. Daarnaast wordt een programma uitgewerkt om vrienden meer donateur van de Toneelschuur te laten worden.
- In het kader van de "nieuwe" geefwet (januari 2012?) ontwikkelt de Toneelschuur programma's om meerjarige financiële relaties met publiek en particulieren aan te kunnen gaan.

Dit is nu in grote lijnen onze aanpak om de presenterende en producerende taak van de Toneelschuur voor Haarlem te behouden en handen en voeten te geven in de nieuwe Cultuurnota periode 2013-2016. Activiteiten en acties zullen ongetwijfeld nog verder uitgebreid worden. Waar kansen zijn of liggen zal de Toneelschuur die kansen pakken.

Frans Lommerse
21 oktober 2011

Haarlem

Gemeente Haarlem

P.J. Heiliegers

Wethouder Financiën, Bedrijfsvoering en Cultuur

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer drs. H. Zijlstra
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Datum 22 maart 2011
Ons kenmerk 2011/65322
Contactpersoon P.Heiliegers
Doorkiesnummer 023-5113003
E-mail l.hamersma@haarlem.nl
Kopie Raad voor Cultuur
Onderwerp De Toneelschuur en Toneelschuur Producties

Geachte heer Zijlstra,

Binnenkort ontvangt u het advies van de Raad voor Cultuur over de nieuwe subsidieperiode. Hierin komt ook de aangekondigde bezuiniging op de podiumkunsten aan bod.

Graag wil ik u middels deze brief op het grote belang van zowel De Toneelschuur als Toneelschuur Producties voor Haarlem onderstrepen, en zeker ook voor Nederland.

De Toneelschuur

De Toneelschuur is al vele decennia lang een begrip. Het is één van de belangrijkste vlakke vloertheaters in het land. Meer dan 35 voorstellingen/groepen gaan jaarlijks in de Toneelschuur in landelijke première. Meer dan 350 voorstellingen zijn jaarlijks in de theaterzalen te zien. De Toneelschuur werkt op dit moment in het achtste seizoen in het nieuwe theater.

Vanaf dit lopende seizoen is de filmbespeling ook doorgetrokken naar alle middagen van de week waardoor een nog groter publiek van het aanbod kan genieten. Het vorig seizoen 2009-2010 bezochten ruim 120 duizend bezoekers de voorstellingen in de Toneel- en Filmschuur. Met een dagelijks aanbod en ruime openingstijden is de Toneelschuur het actiefste theater in de stad. Het haalt een groot maatschappelijke rendement uit de investering in de nieuwbouw. In het theater- en filmaanbod is kwaliteit het eerste criterium. De combinatie van theater en film maakt het tevens mogelijk dat het theater dagelijks gebruikt wordt door verschillende publieksgroepen.

Publiek en spelers komen graag bij De Toneelschuur en zorgen voor een breed draagvlak onder de Haarlemse bevolking. Het theater draagt bij aan de verhoging van de kwaliteit van de stad en zorgt voor een extra impuls in de lokale economie door bezoek aan te trekken vanuit de stad, de regio en het land.

Haarlem

2

De stad Haarlem heeft nadrukkelijk haar gemeentelijke verantwoordelijkheid genomen in de keten tussen vraag en aanbod en het faciliteren van rijksbeleid in het kader van talentontwikkeling met het realiseren van de nieuwbouw van De Toneelschuur in 2003.

Toneelschuur Producties

Ook het aan De Toneelschuur verbonden productiehuis Toneelschuur Producties heeft een grote faam opgebouwd. Niet voor niets is het opgenomen in de culturele basisinfrastructuur. De talenten en hun producties komen daadwerkelijk met een groot en breed publiek in contact waardoor het bewustzijn voor hun publiek wordt gestimuleerd. Theater De Toneelschuur is bovendien het vaste premièretheater voor Haarlemse podiumkunstorganisaties, zoals Firma Rieks Swarte, Toneelgroep Het Volk en sinds 1 januari 2011 ook voor het werk van Stichting Thibaud Delpeut.

Toneelschuur Producties is initiatiefnemer geweest voor het opzetten van succesvolle allianties rond talentontwikkeling met grote gezelschappen in Nederland (Toneelgroep Amsterdam en het Rotheater). Daarnaast initiatiefnemer van allianties met een aantal schouwburgen in het land voor de presentatie van nieuw talent in de steden op die podia (o.a. Utrecht, Amsterdam, Groningen, Rotterdam en Arnhem.). Dit geldt eveneens voor allianties met een aantal grote vlakke vloertheaters (o.a. Verkadefabriek in Den Bosch, Spuitheater in Den Haag, Bellevue en Frascati in Amsterdam).

De educatieve dienst van De Toneelschuur is zeer actief, met jaarlijks een grote groep ambassadeurs op de scholen in de regio Haarlem. (Het begrip 'jongeren ambassadeurs' is jaren geleden door de Toneelschuur in Nederland geïntroduceerd.) Toneelschuur Producties en theater de Toneelschuur hebben een goede samenwerking bij het vinden en binden van een publiek voor de toekomst.

Bezuinigingen

De bezuiniging door het rijk van € 200 miljoen op Kunst en Cultuur, waarvan het merendeel op de podiumkunsten, heeft grote consequenties voor het aanbod in De Toneelschuur. Het gevolg hiervan is dat minder groepen een lager aanbod creëren, waardoor gezelschappen ook met minder voorstellingen door het land gaan reizen. De Toneelschuur heeft dan een kleiner aanbod met als effect minder publiek en lagere inkomsten aan de kassa, en dus grotere tekorten in de exploitatie. De gevolgen hiervan zijn bij De Toneelschuur aanzienlijk, omdat het aanbod voor het allergrootste gedeelte landelijk gesubsidieerd aanbod is (90 %). De vrije producties bespelen de grotere podia en schouwburgen in het land met meer stoelen in de zaal.

Daarnaast hebben de landelijke bezuinigingen direct grote gevolgen voor Toneelschuur Producties. De afgelopen jaren heeft De Toneelschuur een voortrekkersrol gespeeld in de landelijke keten van gezelschappen, productiehuisen, en podia. Door dit beleid heeft De Toneelschuur een landelijke positie kunnen innemen en heeft Haarlem een ook landelijk opererende organisatie binnen haar muren kunnen hebben. De landelijke taak en verantwoordelijkheid van productiehuisen liggen in de bezuinigingsvoorstellen onder vuur.

Haarlem

3

Als het productiehuis van De Toneelschuur hierdoor zou moeten stoppen, vervallen er jaarlijks 30 banen. In de lokale economie wordt jaarlijks € 500.000,- geïnvesteerd door de realisatie van de diverse producties. Er zouden 70 voorstellingen in De Toneelschuur én alle landelijke première voorstellingen komen te vervallen. De naam en faam van De Toneelschuur als landelijk instituut wordt afgebroken en bovendien vervalt er jaarlijks een bijdrage van € 150.000,- binnen de exploitatie van theater De Toneelschuur.

Naast de bezuinigingen speelt ook de BTW-verhoging naar 19 % per 1 juli a.s. nog een grote rol. Het zal leiden tot duurdere kaartjes en uitval van publiek.

Tot besluit

De Toneelschuur is een relatief kleine en zeer efficiënt werkende organisatie die ook het afgelopen seizoen weer - zonder extra bij de gemeente aan te hoeven kloppen - financieel positief kon afsluiten.

Bovenstaande opsomming maakt m.i. het grote belang van beide organisaties voor Haarlem en ver daarbuiten duidelijk. Ik hoop dat u in uw afwegingen bij het inrichten van het toekomstige culturele bestel met de onderscheidende positie van De Toneelschuur rekening houdt. Binnen de Metropoolregio Amsterdam is het een sterk product, met nationale uitstraling, dat voor Haarlem behouden moet blijven.

Namens de gemeente Haarlem meld ik u de ambitie van het theater en het productiehuis van De Toneelschuur te ondersteunen, om ook in de nieuwe cultuurnotaperiode en het nieuwe bestel een grote landelijke rol te kunnen spelen. De Toneelschuur opteert in het nieuw te vormen bestel voor een groot en sterk landelijk werkend productiehuis verbonden aan een groot en sterk theater in Haarlem. De organisatie en de infrastructuur is klaar voor de toekomst.

Met vriendelijke groet,

Pieter Heiligers
Wethouder cultuur